

čiti navrhovatelí. Přijetí tohoto výměru není majetkoprávním nárokem a nelze proto tento domnělý nárok zabavit, pročez bylo i v tomto směru exekuční návrh zamítnouti, ježto tu není zabavitelného předmětu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Neoprávněná jest výtká stěžovatelky, že prý rekursní soud nepostřehl v důvodech svého rozhodnutí jádro věci. Jde-li o exekuci podle § 331 ex. ř., jakž připouští i dovolací kurs, bylo soudu zkoumati a dáti si otázku, zda je právo, jehož zabavení se domáhala stěžovatelka svým návrhem, majetkovým právem, neboť předmětem exekuce podle tohoto ustanovení jsou »majetková práva dlužníková, která nenáleží k pohledávkám«. Po té stránce jest přisvědčiti rekursnímu soudu, že právo, kterého nabyl dlužník jako vlastník nemovitosti podle § 53 knih. zákona poznámkou pořadí pro určitou pohledávku, není zabavitelné právě tak, jako nemůže býti předmětem exekuce nárok dlužníka na přijetí výměru o povolení tohoto zápisu. Oprávnění dané zákonem vlastníku nemovitosti v § 53 knih. zák. není podle své právní povahy samostatným právem majetkovým, nýbrž jest výronem vlastnického práva a není proto bez tohoto svého právního základu podrobena exekuci. Nárok vlastníka nemovitosti podle § 54 knih. zák. na přijetí výměru o tom, že byla poznámka vykonána, není jako důsledek vyplývající z práva podle § 53 knih. zák. vůbec zpeněžitelný a nemá proto ani povahu majetkového práva (srov. rozh. čís. 5908, 7104 a 10218 sb. n. s.). Rekursní soud nevyhověl proto právem exekučnímu návrhu pro nedostatek předpokladů § 331 ex. ř.

Čís. 11570.

Prodej losů na splátky.

Pojem prodeje losů na splátky ve smyslu zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák., jest širší, než pojem splátkových obchodů podle § 1 zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 140 ř. zák., jímž nebyl omezen.

Na povaze »zálohy« jako kupní ceny nemění nic, že v předprodejním listě bylo stanoveno, že se zálohou složené částky zúročí kupujícímu až do provedení příkazu.

Úhrada z očekávané výhry jest placením se strany kupujícího.

Lhostejno, že prodávatel losů byl ochoten přijmouti splátku na kupní cenu před jejich splatností nebo i celou kupní cenu najednou.

Nestačí, že byl kupiteli vydán jen t. zv. předprodejní list, jehož obsah nevyhovoval ustanovení § 2 b) zák. čís. 90/1878 ř. zák. Tento nedostatek nebyl napraven pozdějším vydáním »depozitního listu«, jenž nebyl prodejní listinou, nýbrž potvrzením o vzetí losů do úschovy.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1932, Rv I 1683/30.)

Žalobce koupil od žalovaného bankovního závodu losy za 6.300 Kč za těchto podmínek: »Kupitel zaplatí zálohu 2.700 Kč buď najednou nebo nejdéle v šesti měsíčních lhůtách po 450 Kč. Při správném placení

zálohy prodávající zúročí složené peníze 6%, t. j. šesti procenty až do provedení příkazu ve prospěch kupitele. Po zaplacení zálohy 2.700 Kč, jejíž splátky se úrokují pro zákazníka 6%, vydá prodávající kupiteli na koupené losy depositní list, ve kterém jsou obsaženy serie a čísla koupených losů. Od té chvíle se kupitel účastní všech tahů a náleží mu všechny výhry, které na jeho losy připadnou. Z tohoto dluhu účtuje se kupiteli za los a čtvrtletí 5 Kč k úhradě depositního a evidenčního poplatku jakož i úroku. Po zaplacení kupní ceny losy se vydají proti vrácení depositního listu a platebních dokladů. Úplné zaplacení a převzetí losů jest kdykoli možné.» Žalobce zaplatil při podepsání objednáčního listu dne 20. února 1928 na kupní cenu 900 Kč a dne 12. července 1928 další částku 1.800 Kč. V červenci 1928 obdržel žalobce od žalované depositní list ze dne 19. července 1928, v němž žalovaná potvrzuje, že prodala žalobci 30 losů, losy jsou označeny seriemi a čísly, že kupní cena činí za kus 210 Kč, celkem tedy 6.300 Kč, že žalobce zaplatil 2.700 Kč a zbytek 3.600 Kč že může zaplatiti podle libosti nebo vůbec neplatiti, takže by se uhradil teprve z výhry. Výslovně bylo pak v depositním listě uvedeno, že majitelem těchto cenných papírů jest jen žalobce a jen mu připadají výhry. Dále uveden v témž listě závazek platiti úroky, depotní a kontrolní poplatky ve výši 150 Kč čtvrtletně vždy 1. ledna, 1. dubna, 1. července a 1. října předem, a to po čas trvání úvěru a po dobu uschování cenných papírů. Žalobce si depositní list ponechal. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném vrácení zaplacené kupní ceny, maje za to, že smlouva jest neplatná, a to z těchto důvodů: a) kupní cena jednotlivého losu není jista, jelikož není určité, ve kterém tahu bude los tažen; b) agentka ho uvedla v omyl zamlčevši podmínku placení 608 Kč jako depositního poplatku; c) smlouva jest nicotná pro lichvu, které se prý dopouští žalovaná strana vybíráním 518 Kč ročně »k úhradě depositního a evidenčního poplatku« a požadováním prodejní ceny za losy 6.300 Kč, jakož i tím, že teprve po přijetí zálohy 2700 Kč kupuje losy za 3.600 Kč. Procesní soud prvního státního žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Mezi žalobcem a žalovaným došlo dne 20. února 1928 k definitivní koupi 30 pětiněk čsl. stavebních losů dílčích z roku 1921 s 2%ním zúročením za cenu 6.300 Kč, na niž ihned kupitel zaplatil hotově 900 Kč. Kupitel vzal na sebe závazek na kupní cenu zaplatiti »zálohu« 2.700 Kč buď najednou nebo v šesti měsíčních splátkách po 450 Kč. Zbytek kupní ceny nemusel po případě býti zaplacen vůbec, neboť mohl býti uhrazen z výhry, která na los musela připadnouti. Jde tu v podstatě o jednotnou perfektní kupní smlouvu, u níž část kupní ceny 2.700 Kč má podle podmínek zaplacená býti v šesti měsíčních splátkách po 450 Kč, splátka 900 Kč byla ihned při koupi zapravena. Slovo »Anzahlung« — záloha — nemění nic na právní povaze jednotné smlouvy, kterou jest podřaditi pod předpisy zákona o splátkových obchodech §§ 1, 11 zák. ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. Na překážku tomu není nijak okolnost, že zbytek kupní ceny mohl býti kupitelem zaplacen buď přímo v hotovosti, kdyby si žádal vydání losů, nebo z případných výtěžků při tahu, nebo že kupitel i t. zv. zálohu mohl najednou zaplatiti. Vše to jest oprávnění odvolatele jakožto kupitele. Obdoba sporného případu s emissí akcií není případná, ježto ve sporném pří-

padě nešlo o příděl losů, který měl upisovateli podle rozdělovacího klíče připadnouti, jakož se děje při emisi akcií, nýbrž byla uzavřena pevná koupě určitého počtu losů za sjednanou cenu a blíže uvedené podmínky rozdělování kupní ceny na zálohu a akreditování jejího zbytku jest jen nemístné a smlouvě odporující tříštění jednotné smlouvy a mělo v zápětí nesprávné právní závěry v rozsudku. Zjištěný obsah kupní smlouvy stran lze právem podřaditi pod ustanovení § 1 zákona č. 70/96 ř. zák. a ve smyslu § 11 cit. zák. zůstaly v platnosti ohledně prodeje losů i předpisy zákona ze dne 30. června 1878, č. 90 ř. zák., pročež jest se obírat i s tím, zda byly dodrženy při sporném obchodě. To tím spíše padá na váhu, an žalobce výslovně v žalobě tvrdí, že šlo o splátkový obchod losový, že smlouva o tom jest nicotná, pokud se týče neplatná, ježto kupní cena není jistá, není jisté, zač se jednotlivý los prodává, jelikož není určito, při kterém tahu los bude tažen, při čemž výslovně cituje i § 2 b) los. spl. zákon. Vzhledem k tomu jest na soudě, by zkoumal, zda podle zjištěného stavu věci byly zachovány předpisy losového zákona a zda výtky odvolatelovy jsou v tom směru opodstatněny. Zákon č. 90/78 ř. zák. v § 2 předpisuje, že prodávati losy podle plánu slosovacího proti částečnému placení po živnostensku je dovoleno majitelům protokolovaných firem za podmínek: a) že prodej nemá se spojovati s jiným právním jednáním, má se vztahovati k určitým losům nebo podílům známkami svého slosování poznačeným; b) o prodeji musí býti vyhotovena listina prodátem — firmou — podepsaná, jež má obsahovati známky vylosování, datum, nominální cenu prodaných losů nebo podílů, cenu kupní, lhůty placení, místo placení a následky, kdyby vymíněné lhůty se nedodržely. Porovná-li se list o koupi 30 dílčích losů s těmito předpisy zákona, vychází na jevo, že v něm nejsou uvedena ani čísla a serie dílčích losů, ani cena nominální, ani cena kupní, na jednotlivé losy připadající, vychází na jevo, že nebyl zachován předpis § 2 a), b) zák. č. 90/78 ř. zák. Žalovaná teprve v depositním listě ze dne 17. července 1928 uvedla čísla a serie dílčích losů a cenu nákupní, nikoli cenu nominální, tedy opožděně s obejitím předpisů cit. zákona. Ustanovení § 2 a), b) cit. zák. srovnávají-li se s podobnými předpisy § 1 zák. ze dne 7. listopadu 1862, č. 85 ř. zák., mají za účel, že prodeje losů bez zachování těchto norem jest prohlásiti za nedovolené prodeje a smlouvy o nich za neplatné ve smyslu § 879 obč. zák., jinak by tu bylo zřejmé obcházení zákona a přičilo by se zákonným ustanovením. Vývody prvního rozsudku v tom směru nelze srovnati ani se zněním zákona ani s úmyslem zákonodárce a vycházejí jen z nesprávného názoru, že tu nejde o obchod splátkový.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) vidí dovolatelka v názorech odvolacího soudu: 1. že došlo k definitivní koupi již dne 20. února 1928 podle předprodejního listu (B orig.) z téhož dne, 2. že tento obchod jest považovati za obchod splátkový, a 3. že sporná smlouva jest neplatná, protože nebyly zachovány předpisy § 2 zákona ze dne 30. června 1878, č. 90 ř. z. Dovolatelce však nelze v žádném

směru dáti za pravdu. Že byla kupní smlouva konečně uzavřena již dne 20. února 1928, dovodil odvolací soud ze zjištěných skutečností zcela správně. Na tomto stanovisku stála ostatně i sama žalovaná, neboť při ústním jednání ze dne 29. května 1929 přednesla, že žalobce od ní tehdy koupil prostřednictvím obchodní jednatelky Jany K-ové 30 dílčích stavebních losů za kupní cenu 6.300 Kč. Jest proto marný její pokus, vyličit v dovolání věc tak, že předprodejní list prý byl jakési »pactum de contrahendo« podle § 936 obč. zák. Depositní list ze dne 19. července 1928 (C orig.) není vůbec listinou o ujednání koupě losů, nýbrž jest jen potvrzením, že koupě byla již dříve uzavřena a že koupené losy byly prodatelem vzaty do úschovy. Pokud se týče otázky, zda je sporný obchod považovati za obchod splátkový, zdůrazňuje se především, že předmětem sporné koupě byly losy. Podmínky, za nichž je dovoleno po živnostensku prodávati losy na splátky, jsou zvlášť upraveny v zákoně ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. V § 2 tohoto zákona se mluví prostě o »prodeji proti placení ve splátkách« (Veräusserung gegen Ratenzahlung). O takový prodej jde vždy, jakmile se kupní cena nemusí zaplatiti najednou, nýbrž má býti placena po částkách. Zákon čís. 90/1878 ř. zák. nerozeznává, zda byly koupené losy odevzdány kupujícímu před úplným zaplacením kupní ceny a zda jsou jednotlivé splátky předem pevně určeny čili nic. Z toho plyne, že pojem prodeje losů na splátky ve smyslu zákona čís. 90/1878 ř. z. jest širší, než pojem splátkových obchodů podle § 1 zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. Tento širší pojem nebyl ve svém rozsahu nijak omezen zákonem čís. 70 ř. zák. z roku 1896, neboť v § 11 tohoto pozdějšího zákona se stanoví výslovně, že se zachovávají v platnosti i předpisy zákona ze dne 30. června 1878, čís. 90 ř. zák. V souzeném případě měla býti placena kupní cena za losy, ujednaná na 6.300 Kč, podle zjištěných prodejních podmínek takto: a) Tak zv. »záloha« 2.700 Kč měla býti zaplacená buď najednou nebo nejdéle v šesti měsíčních lhůtách po 450 Kč. Že tato tak zv. »záloha« je skutečně součástí kupní ceny za losy, o tom nelze pochybovati, ano by jinak nebylo důvodu, proč by ji kupující platil. Na její povaze jako součásti kupní ceny nic nemění okolnost, že v »předprodejním listě« bylo stanoveno, že zálohou složené částky se zúročí kupujícímu 6% až do provedení příkazu. Pravý smysl a význam tohoto ustanovení jest, že se z části kupní ceny, zaplacené pod označením »záloha«, vypočte 6% úrok a vypočtená částka se přičítá kupujícímu k dobru, naprosto však nelze z něho dovoditi, jak se o to pokouší dovolatelka, že si kupující uložil zaplacením »zálohy« u prodávatelky zúročitelný »vklad« a že jí takto poskytl úvěr. b) Zbytek kupní ceny 3.600 Kč může býti zaplacen hotově, ale nemusí se po případě platiti vůbec, ježto se uhradí z výher, které na losy připadnou. Vedle tohoto nedoplatku kupní ceny má však kupující platiti prodávateli ještě 5 Kč čtvrtletně za každý prodaný dílčí los, tudíž při 30 dílčích losech 150 Kč čtvrtletně, 600 Kč ročně, a to k úhradě úroků z nedoplatku kupní ceny a jako poplatek za úschovu a za evidenci losů. Úhrada z očekávané výhry jest ovšem ve skutečnosti také placením se strany kupujícího, neboť výhra připadne jemu a jde jen o zjednodušenou manipulaci, použije-li se výhry přímo k zaplacení nedoplatku kupní ceny. Z toho jest zřejmé, že podle prodejních podmínek měla kupní cena za losy býti

splacena ve více částkách, pročez je sporný prodej losů posuzovati podle § 2 zákona č. 90/1878 ř. z. Nepadá na váhu, že prodatel byl ochoten přijmouti splátky na kupní cenu před jejich splatností neb i celou kupní cenu najednou, neboť touto jeho ochotou není dotčena skutečná povaha prodeje losů na splátky. Záleží spíše na tom, že prodejní podmínky poskytovaly kupiteli losů možnost, by splácel kupní cenu za ně po menších částkách, neboť právě tato možnost je podle zkušenosti pro lidi nezámožné a na občasný příjem odkázané mocným lákadlem, by se odhodlali ke koupi věcí, jež jsou jim jinak pro vysokou cenu těžko dosažitelné. Čeliti zneužívání tohoto lákadla prodavači losů jest právě účelem zákona čis. 90/1878 ř. z. Že t. zv. »předprodejní listina«, která byla o prodeji losů vydána, nevyhovuje předpisu § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z., dovolatelka ani nepopírá, jen dovozuje, že tento nedostatek nemá v zápětí nicotnost smlouvy, nýbrž jen její nežalovatelnost podle § 1432 obč. zák., a že označení serií a čísel prodaných losů, jakož i jejich cena nominální a prodejní byly obsaženy v později vydaném depositním listu. K jejím vývodům jest připomenouti toto: Podle § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z. jest prodej losů na splátky po živnostensku povolen jen pod podmínkou, že se o prodeji vyhotoví prodejní listina s obsahem přesně tam vyznačeným. V souzeném případě nebyla prodejní listina předepsaného obsahu vůbec vyhotovena; kupujícímu byl vydán jen t. zv. předprodejní list, jehož obsah nevyhovuje předpisům § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z. Tento nedostatek nebyl napraven pozdějším vydáním »depositního listu«, který není prodejní listinou, nýbrž potvrzením o vzetí losů do úschovy, a ostatně rovněž neobsahuje vše, co jest zákonem předepsáno jako obsah prodejní listiny. Již v rozhodnutích čis. 8252, 9560, 9561, 9798 a 11044 sb. n. s. bylo vyloženo, že porušení předpisů § 2 b) zákona čis. 90/1878 ř. z. má v zápětí, že na takovou smlouvu není vázána žádná ze smluvních stran, že nemůže žalovati o její splnění a že tudíž jest taková smlouva pro obě strany nezávazná a v širším smyslu slova neplatná. To stačí k odůvodnění nároku na vrácení plnění, jež poskytl žalobce žalované firmě, a odvolací soud, vyhověv žalobě, posoudil věc správně po stránce právní. Dodati jest, že v souzeném případě jde o tak uměle sestavené, pro méně zkušené kupitele stěží pochopitelné, ale vzbuzováním naděje, že větší část kupní ceny losů bude uhrazena výhrami bez placení, zároveň velmi lákavé podmínky losového obchodu, že lze důvodně míti zato, že tento zvláštní způsob losových obchodů byl vymyšlen k obcházení přísných předpisů zákona čis. 90/1878 ř. z., vydaných na ochranu kupujícího obecenstva.

Čís. 11571.

Pojišťovací smlouva.

Byl-li pojistník, jenž byl v prodlení s placením následné premie, vyzván pojišťovnou ku placení dopisem, v němž nebyla pojistníkovi dána dodatečná lhůta jednoměsíční, předepsaná pojišťovacími podmínkami, nýbrž lhůta kratší, a v němž nebylo právní poučení o tom, že pojišťovna hodlá zrušiti smlouvu, pak-li nebude premie zaplacená v dodatečné